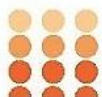

Tento didaktický materiál bol stiahnutý z internetového portálu <http://coolschool.sk/>.
Spracovali ho pre vás ľudia z občianskeho združenia PERSONA v rámci projektu
Cesta, ako navrátiť radosť z učenia do škôl.

Realizácia tohto projektu je možná vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.
Bližšie informácie nájdete na <https://www.esf.gov.sk>, <https://www.minedu.sk/>.

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

Didaktický materiál

Úvod do tvorenia vlastných časových osí – ukážka spracovaných kartičiek

Spracovanie: Martina Gymerská

Zdroj fotografií: viď zoznam použitých fotografií a ich zdroj na nasledujúcej strane.

Vydalo občianske združenie PERSONA

Vrančovičova 29, Bratislava, <http://ozpersona.sk/>

Viac inšpirácií a materiálov nájdete na <http://coolschool.sk/>

Upozornenie!

Upozorňujeme, že tento materiál je určený len pre vašu osobnú potrebu.

Materiál ako celok ani žiadna jeho časť nesmie byť voľne šírená na internete, ani inak ďalej zverejňovaná.

Veľmi si vážime, že dodržiavate PODMIENKY SŤAHOVANIA A POUŽÍVANIA SPRACOVANÝCH MATERIÁLOV zo stránky <http://coolschool.sk/>, <http://coolschool.ozpersona.sk/>

Ak máte akékoľvek otázky ohľadom použitia materiálov, neváhajte nás prosím kontaktovať na adrese montessori@ozpersona.sk

© PERSONA, 2022

ĎAKUJEME ZA STIAHNUTIE A VYUŽÍVANIE NAMI SPRACOVANÝCH MATERIÁLOV.

Stiahnutím spracovaných materiálov zo stránky <http://coolschool.sk/> sa zaväzujete dodržiavať

Podmienky sťahovania a používania spracovaných materiálov.

Spracované materiály sú určené len na osobné použitie, prípadne použitie v triede. Môžete si ich vytlačiť aj viackrát – pre seba, svoje deti, svojich žiakov. Prosíme vás však, nezdieľajte tieto materiály /súbory so svojimi priateľmi, známymi a neznámymi, napr. online, e-mailom a pod. Namiesto toho ich požiadajte, aby navštívili stránku <http://coolschool.sk/> a tieto súbory si stiahli osobne.

Tento materiál bol spracovaný ako inšpirácia. Pri prezentovaní danej témy je možné prezentovať obrázky podľa vlastného výberu. Vlastníkom autorských práv použitých fotografií sú ich autori, ktorí sú uvedení v nasledujúcom zozname.

Zoznam použitých fotografií

Foto 1: Hieroglyfické písmo

<https://www.slavneobrazy.cz/autor-neznamy-egyptske-hieroglyfy-ido-13205>

Foto 2: Hieratické písmo

https://cs.wikipedia.org/wiki/Hieratick%C3%A9_p%C3%ADsmo#/media/Soubor:Papyrus_Ebers.png

Foto 3: Démotické písmo

<https://sk.pinterest.com/pin/531213718537876950/>

Foto 4: Koptské písmo

<https://www.starovekyegypt.net/egyptske-pismo/koptstina.php>

Foto 5: Preddynastické obdobie

https://en.wikipedia.org/wiki/Gerzeh_culture#/media/File:Decorated_Ware_Jar_Depicting_Ungulates_and_Boats_with_Human_Figures_MET_DP248750.jpg

Foto 6: Archaická doba

https://cs.wikipedia.org/wiki/Archaick%C3%A1_doba#/media/Soubor:NarmerPalette-CloseUpOfNarmer-ROM.png

Foto 7: Stará ríša

https://en.wikipedia.org/wiki/Mereruka#/media/File:Mereruka_False_Door.jpg

Foto 8: Prvé prechodné obdobie

<https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ankhtifi#/media/File:Ankhtifi.jpg>

Foto 9: Stredná ríša

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:White_Chapel_of_Senusret_II#/media/File:Karnak_Wei%C3%9Fe_Kapelle_02.JPG

Foto 10: Druhé prechodné obdobie

<https://www.flickr.com/photos/24729615@N00/10694735793>

Foto 11: Nová ríša

https://en.wikipedia.org/wiki/Luxor_Temple#/media/File:Luxor-Tempel_Pylon_08.jpg

Foto 12: Tretie prechodné obdobie

https://en.wikipedia.org/wiki/Shoshenq_II#/media/File:Sheshong_II_silver_coffine_Flickr.jpg

Foto 13: Neskoré obdobie

https://en.wikipedia.org/wiki/Psamtik_III#/media/File:Ashurbanipal_II's_army_attacking_Memphis,_Egypt,_645-635_BCE,_from_Nineveh,_Iraq._British_Museum.jpg

Foto 14: Grécko-rímska doba

https://en.wikipedia.org/wiki/Catacombs_of_Kom_El_Shoqafa#/media/File:CatacombsKomElShoqafa2.jpg

Foto 15: Nefertiti

<https://daily.istor.org/tomb-queen-nefertiti/>

Foto 16: Pyramídy v Gíze

https://sk.wikipedia.org/wiki/Egyptsk%C3%A9_pyram%C3%ADdy#/media/S%C3%BAbor:All_Gizah_Pyramids.jpg

Foto 17: Sfinga v Gíze

https://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_sfinga_v_G%C3%ADze#/media/Soubor:Sfinks_profil.jpg

Foto 18: Tutanchamónova maska:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Tutanchamon#/media/Soubor:Tutanchamun_Maske.jpg

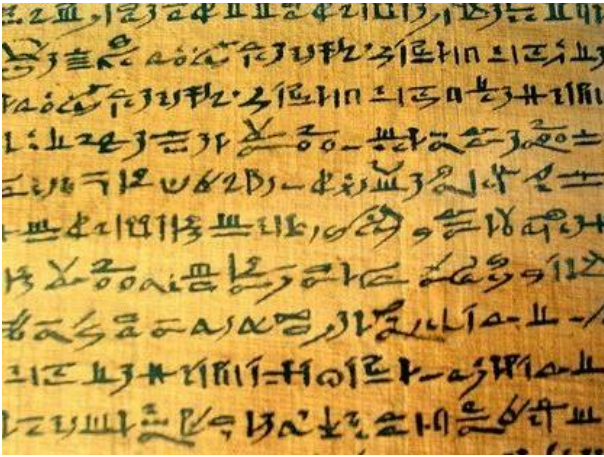
Hieroglyfické písmo

3200 p. n. l. – 394 n. l.

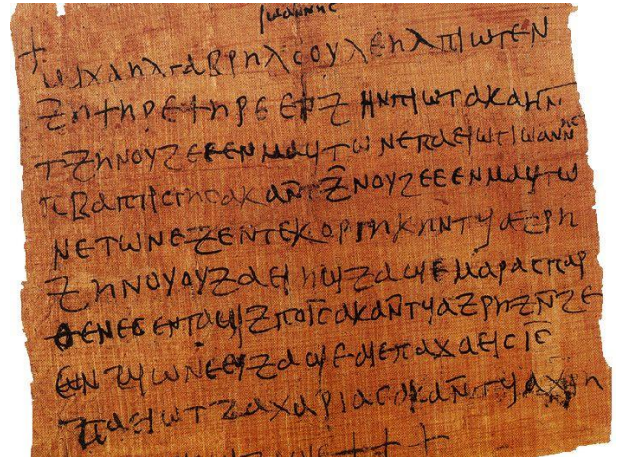
Hieratické písmo

2686 pred n. l. – 394 n. l.

Démotické písmo

7. stor pred n.l. – 452 n. l.

Koptské písmo

3 stor. n. l. – 641 n. l.

Preddynastické obdobie

5 300 – 3 150 p. n. l.

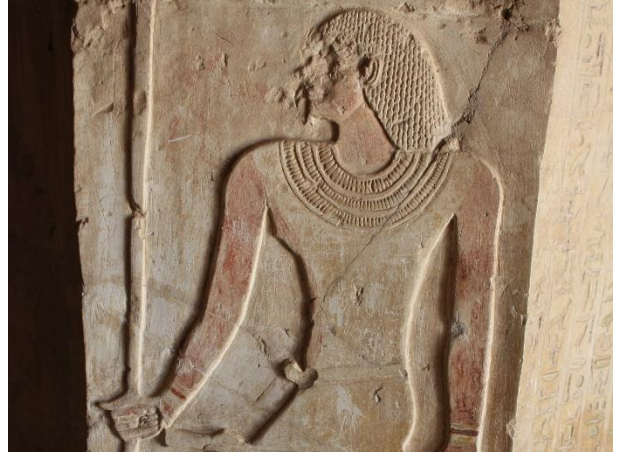

Archaická doba

3 150 – 2700 p. n. l.

Stará ríša
2 700 – 2 181 p. n. l.

Prvé prechodné obdobie
2181 – 2055 p. n. l.

Stredná ríša
2055 – 1 650 p. n. l.

Druhé prechodné obdobie
1650 – 1550 p. n. l.

Nová ríša
1550 – 1069 p. n. l.

Tretie prechodné obdobie
1069 – 664 p. n. l.

Neskoré obdobie

664–332 p. n. l.

Grécko-rímska doba

332 p. n. l. – 395 n. l.

Nefertiti

cca. 1370 – 1330 p. n. l.

Pyramídy v Gíze

cca. 2589 – 2503 p. n. l.

Sfinga v Gíze

cca. 2558 – 2532 p. n. l.

Tutanchemónova maska

cca. 1327 p. n. l.

Hieroglyfické písmo

3200 p. n. l. – 394 n. l.

Staroegyptské hieroglyfy sa objavujú v textoch počas celého trvania staroegyptskej civilizácie. Fungovali na princípoch obrázkového písma a akéhosi rébusu, hlavolamu. Znak hieroglyfov znázorňujú napr. postavy, časti ľudského tela, zvieratá, vtáky, nástroje, zbrane, lode, šperky, nábytok, potraviny, prírodné telesá a iné veci. 24 hieroglyfických znakov vyjadruje zase hlásky na spôsob našej abecedy, ostatné znaky označujú kombináciu niekoľkých spoluhlások, prípadne celé slová. Veľa znakov vyjadrovalo práve kombináciu dvoch či troch spoluhlások. Pospájané znaky dávali dokopy sled hlások, ktorý mohol mať viacero významov, pretože mnohé znaky označovali iba kombináciu spoluhlások a samohlásky sa v nich vynechávali. Takýto sled hlások mohol teda vyjadrovať viacero odlišných slov. V takýchto prípadoch sa k slovu pripojil špeciálny hieroglyf, takzvaný determinatív, aby určil, ktorú myšlienku v tomto prípade znaky vyjadrujú.

Hieratické písmo

2686 pred n. l. – 394 n. l.

Hieroglyfické písmo sa hodilo na reprezentatívne účely, nie však na každodenné použitie. Hieratické znaky, ktoré sa objavujú ešte počas obdobia Starej ríše, boli zjednodušenou verziou hieroglyfov. Hieratické tvary sú menej presné, menej zložité a na rozdiel od hieroglyfov, ktoré vždy oddeľovala medzera, môžu byť pospájané. Písalo sa nimi sprava doľava. Znak sa radili do stĺpcov alebo do riadkov. Hieratické znaky zostali pre Egypťanov písmom bežných administratívnych záznamov, až kým ich v 7. storočí p. n. l. postupne nenahradilo démotické písmo.

Démotické písmo

7. stor. pred n. l. – 452 n. l.

Z hieratického písma ďalším zjednodušením vzniklo kurzívne písmo, ktoré Gréci nazvali démotickým, t. j. ľudovým. Týmto písmom sa dalo písať ešte rýchlejšie a jeho znaky už takmer stratili vzhľad obrázkov. Používalo sa nielen na administratívne účely, ale aj pri písaní literárnych textov, vedeckých rozpráv, právnych dokumentov a obchodných zmlúv. Démotické písmo tak nahradilo písmo hieratické, jedine posvätné alebo zádušné texty sa naďalej písali hieratikou. Keď sa Egypťania, v 4. storočí n. l., vzdali svojho systému založeného na hieroglyfoch, šesť znakov démotického písma doplnilo majuskuly gréckej abecedy a vytvorilo s nimi koptskú abecedu.

Koptské písmo

3 stor. n. l. – 641 n. l.

Príchod kresťanstva znamenal zánik staroegyptského náboženstva. Na preklad Biblie sa hieroglyfy nedali použiť, boli to symboly pohanstva. Egypťania preto prevzali grécku abecedu a doplnili ju šiestimi démotickými znakmi, vhodnými na vyjadrenie charakteristických egyptských zvukov. Tak vytvorili koptské písmo. Toto písmo sa v Egypte používalo od konca Rímskeho obdobia až do stredoveku. Od čias príchodu Arabov bolo postupne nahradzované arabskými literami. Koptčina sa dodnes používa pri bohoslužbách egyptských kresťanov.

Preddynastické obdobie

5 300 – 3 150 p. n. l.

Koncom 6. a začiatkom 5. tisícročia p. n. l. ešte prebiehal proces usádzania ľudí v údolí Nílu a v nílskej delte. Ľudia, ktorých predkovia boli z časti lovcami a pastiermi z oblasti Sahary, sa rýchlo priučili poľnohospodárstvu a začali si stavať príbytky z hlíny a rákosia. Ich kultúra bola zatiaľ neolitická, okrem keramiky vyrábali kamenné nástroje a typické praveké sošky – venuše. Po čase sa kmene žijúce v nílskej oblasti viac spájali, vytvárali sa väčšie sídliská a materiálna kultúra sa zjednocovala. Vyformoval sa tak spoločný prejav tzv. Nakkadskej kultúry, ktorý bol typický pre pravekých Egypťanov až do faraónskej doby. V 4. tisícročí sa začali stavať prvé mestá, ktoré sa neskôr stali centrami starovekých okresov, tzv. nomov. V druhej polovici 4. tisícročia p. n. l. sa už objavujú aj prvé nadzemné hrobky, ktoré sa budú stavať aj počas staroveku vo forme tzv. mastáb. Ešte pred zjednotením Egypta sa objavujú prvé nástenné maľby a zárodky hieroglyfického písma.

Archaická doba

3 150 – 2700 p. n. l.

Archaická doba začína v čase, kedy si jeden z egyptských panovníkov podrobil ostatné mestá v južnom a severnom Egypte a zjednotil tak celú krajinu. Nie je úplne jasné, ako sa prvý faraón volal, pramene uvádzajú viacero mien, ako napr. Škorpión, Narmer, Meni a Hor Aha. Nasledovala vláda faraónov z prvej dynastie. Vybuďoval sa vládny byrokratický systém na čele s faraónovi podriadeným vezírom, ktorému podliehali okrem iného aj správcovia mestských okresov – nomarchovia. Faraóni a šľachtici sa nechávali pochovávať do hrobiek z hlinených kvádrov, mastáb. Počas archaického obdobia sa začalo používať hieroglyfické písmo, faraóni budovali prvé veľké zavlažovacie kanály a prvé monumentálne stavby. Paláce a mastaby mali tvar mohutných murovaných stavieb. Najvýznamnejšími mestami boli Thinis, Mennofer a Nechen. Predpokladá sa, že faraón sa nezdržoval iba v hlavnom meste, ale raz za dva roky prechodil so svojim dvorom celú krajinu, aby rozsudzoval spory, vyberal dane a vydával rozhodnutia.

Stará ríša

2 700 – 2 181 p. n. l.

Stará ríša bola obdobím prvého vrcholného rozkvetu faraónskeho Egypta. Práve počas Starej ríše si egyptskí faraóni dávali budovať gigantické kamenné hrobky ihlanovitého tvaru, pyramídy. Tie im stavali tisíce bežných egyptských roľníkov, najmä v čase každoročných egyptských záplav. Najstaršiu pyramídu, s tvarom stupňovitej veže, si dal postaviť faraón Džosér. Najznámejšími sú však zaiste tri ihlanovité pyramídy pri Gíze, patriace faraónom Chufuovi, Rachefovi a Menkaurému, strážené gigantickou sochou leva s ľudskou tvárou – sfingou. Hlavným mestom Egypta bol počas Starej ríše Mennofer, gr. Memfis, ležiaci na severe, neďaleko začiatku nílскеj delty. Počas Starej ríše sa zadefinovali pevné princípy staroegyptského výtvarného umenia, ktoré pretrvali všetky nasledujúce obdobia. Naplno sa využívalo hieroglyfické písmo, ktoré zdobilo steny hrobiek a chrámov. Poslednými kráľmi Starej ríše boli faraóni Pepi I., Pepi II. a kráľovná Netikeret.

Prvé prechodné obdobie

2 181 – 2055 p. n. l.

Obdobie 7. až 11. dynastie bolo obdobím úpadku moci faraóna. Egypt bol už vyčerpaný neustálymi stavebnými projektmi a nestíhal užiť narastajúce množstvo štátnych úradníkov a pisárov. Svoj diel zodpovednosti na úpadku Egypta niesli zrejme aj zmeny klimatických pomerov, Egypt postupne vysychal a mizli aj posledné zvyšky pravekých stepných lokalít. Po smrti kráľa Pepiho II (6. dynastia), došlo k sporom o faraónsky trón, ktoré urýchlili úpadok krajiny a viedli k storočnému obdobiu všeobecného chaosu. Moc faraóna bola vystriedaná posilnenou autoritou nomarchov, vládcov niektorých významných miest, ktorí si niekedy dokonca aj prisvojovali faraónsky titul. Nomarchovia však spravovali svoje územia efektívnejšie ako faraón. Nakoniec sa Egypt v podstate rozpadol na niekoľko častí, ovládaných panovníkmi v mestách ako Abydos, Nechen, Mennofer a Wesét.

Stredná ríša

2055 – 1 650 p. n. l.

Obdobie rozdrobeného Egypta, ovládaného lokálnymi vládcami, zakončilo až ťaženie panovníka Mentuhotepa II., pochádzajúceho z Wesétu (Théb), ktorý opätovne zjednotil časti Egypta. Založil tak 11. dynastiu, ktorá bola o niekoľko desaťročí vystriedaná dynastiou 12. Obdobie Strednej ríše bolo obdobím všeobecného rozmachu Egypta. Faraóni nechali vybudovať sieť pohraničných vojenských pevností. Veľké projekty zavlažovacích sústav sa sústredili do oblasti pri oáze Fajjúm. Začalo sa s prvými stavbami chrámového komplexu boha Amona v Thébach (Wesét, Karnak). Na význame stúpali aj kult záhrobného boha Usira a jeho manželky Eset. Faraóni ako Senusret I – III. a Amenemhet I-IV., si naďalej nechávali stavať pyramídy, objavujú sa už však aj skalné hrobky, stavané pre príslušníkov veľmožskej vrstvy. Počas Strednej ríše sa napísali aj mnohé významné literárne diela, ako napr. Príbeh Egyptana Sinuheta.

Druhé prechodné obdobie

1650 – 1550 p. n. l.

Druhé prechodné obdobie bolo zase obdobím úpadku kráľovskej moci v Egypte. Navyiac, medzičasom sa z palestínskej oblasti do Egypta presunuli početné kmene kočovníkov, ktorých Egyptania nazývali Hyksósmi. Títo ovládli veľkú oblasť nílскеj delty, kde založili aj nové hlavné mesto Avaris. Hyksóski vládcovia prevzali egyptskú kultúru a nechali sa korunovať za egyptských faraónov. Novinkou, ktorú do Egypta priniesli, bolo používanie koní a bojových vozov, tak typické pre kočovné bojovné národy. Nakoniec Hyksósovia ovládli väčšinu Egypta. Najznámejšími hyksóskymi faraónmi boli Chaian a Apopi. Nezávisle od Hyksósov však fungoval južný Egypt, spravovaný faraónmi z mesta Wesét (Théby). Tí organizovali vojenské výpravy proti Hyksósom, s cieľom znovuzískania severného, resp. celého Egypta. Významným wesétskym vládcom bol Sekenenré Tao. Jeho synovia Ahmose a Kámose nakoniec definitívne vyhnali hyksóskych vládcov a opätovne zjednotili Egypt.

Nová ríša

1550 – 1069 p. n. l.

Severné časti Egypta oslobodil a pripojil k zvyšku až faraón Ahmose, pochádzajúci z Wesétu, zakladateľ 18. dynastie. Nová ríša bola obdobím najväčšieho rozkvetu starovekého Egypta. Priamy vplyv Egypta siahla hlboko do územia dnešnej sýrsko-palestínskej oblasti, na juhu bola k Egyptu zase pripojená Núbia. Pre Novú ríšu bola typická výstavba početných chrámov, z ktorých bol najznámejším chrámový komplex vo Weséte s pylónovými bránami, obeliskami a alejami sfíng. Počas vlády faraóna Achnatona sa uskutočnil pokus o náboženskú reformu, kedy sa faraón usiloval o ustanovenie jediného kultu, kultu Slnka – Atona. Avšak táto reforma sa natrvalo v Egypte neujala. Významnou bola aj 19. dynastia, najmä jej panovník Ramesse II., ktorý okrem úspešnej zahraničnej politiky voči novému impériu Chetitov, vybudoval aj početné chrámy. Počas Novej ríše sa už pyramídy nestavali. Faraónske hrobky boli vytesané do skál, boli plné zlatých predmetov, ktoré sa však zachovali iba v hrobke kráľa Tutanchamóna.

Tretie prechodné obdobie

1069 – 664 p. n. l.

Štyristo rokov ďalšej epochy bolo v skutočnosti veľmi zložitým časom rozdrobenosti Egypta. Vláda 21. dynastie je spojená s mocenským rozdelením Egypta. Na juhu mali najväčšiu moc kňazi boha Amona z Wesétu, zatiaľ čo faraóni sídlili v meste Tanis, ležiacom v nílскеj delte. V severnom Egypte sa ešte predtým vo veľkom usádzali Líbyjci, západní susedia Egypta, ktorí sa venovali najmä službe v egyptskej armáde. Nakoniec líbyjskí náčelníci prevzali faraónsky trón a založili novú dynastiu. Vláda líbyjských faraónov, ktorí prijali egyptskú kultúru, však nevedla k zjednoteniu a konsolidácii pomerov v Egypte. Kvôli sporom vo faraónskej rodine sa vláda opäť rozdelila, neskôr vládli len v nílскеj delte aspoň dvaja faraóni. V 8. storočí p. n. l. však Egypt načas zjednotili faraóni, pochádzajúci tentokrát z Núbie. Usilovali sa o obnovenie egyptskej kultúry podľa starobylých vzorov a podporovali najmä kult boha Amona. Vládu núbijských faraónov však prerušilo vyplienenie Egypta vojskami mezopotámskeho národa Asýrčanov.

Neskoré obdobie

664 – 332 p. n. l.

Obdobie 26. dynastie bolo obdobím konečného zjednotenia Egypta, výstavby nových svätýň a ďalšieho, aj keď krátkeho rozmachu. 26. dynastiu založil Neko, miestne knieža z mesta Sais v nílskej delte, uznávajúci nadvládu Asýrčanov. Ďalším faraónom sa stal jeho syn Psammetik I., taktiež vazal Asýrčanov. Psammetikovi sa podarilo načas zjednotiť Egypt a skonsolidovať situáciu v krajine. Faraóni vládli v Egypte až do roku 525 p. n. l., kedy bol Egypt dobytý perzským kráľom Kambýsom. Peržania boli mocnou ríšou, ktorá načas úplne ovládla Egypt. V Egypte, v nasledujúcom storočí, vládli perzskí miestodržiteľia, tzv. satrapovia, voči ktorým sa viedlo niekoľko povstaní. Egypt sa vytrhol z perzského vplyvu v roku 404 p. n. l., povstaním veľmoža Amenardisa a niekoľko desaťročí mu vládli vlastní faraóni. Peržania ho však dobyli aj druhýkrát, teraz však len na niekoľko rokov. Rozvrátenie Perzskej ríše macedónskym vojvodcom Alexandrom Veľkým a jeho príchod do Egypta už obyvatelia srdečne uvítali.

Nefertiti

cca. 1370 – 1330 p. n. l.

Nefertiti bola hlavnou manželkou faraóna Amenhotepa IV., ktorý je známejší pod menom Achnaton. Jej pôvod je nejasný, pravdepodobne nepochádzala z kráľovského rodu, ako tomu v tých časoch bývalo. Achnaton sa pokúsil o veľkú náboženskú reformu, s cieľom vyzdvihnúť kultu jediného božstva, konkrétne slnečného boha Atona. Táto náboženská reforma sa dlhodobo neudržala. Práve Nefertiti možno zohrávala pri zavádzaní tohto kultu veľkú úlohu. Na kráľovskú politiku mala Nefertiti veľký vplyv, často je dokonca vyobrazovaná so špeciálnou korunou. Známe sú aj spoločné reliéfne zobrazenia, znázorňujúce šťastný rodinný život faraónskeho páru. Nefertiti bola matkou minimálne šiestich Achnatonových dcér, z ktorých napr. Anchesenamón sa neskôr stala manželkou faraóna Tutanchamóna. Známa je jej busta, nájdená nemeckými archeológmi v dielni egyptského sochára, ktorá je dnes uložená v berlínskom múzeu.

Sfinga v Gíze

cca. 2558 – 2532 p. n. l.

Sfinga je staroegyptská socha zobrazujúca zvláštnu bytosť s telom leva a ľudskou tvárou, prekrytou nezriedka aj typickou pokrývkou hlavy – *nemes*. Predpokladá sa, že sfingy mali magickú úlohu strážiť monumentálne objekty, hrobky a chrámy. Jednou z najstarších sfing je práve obrovská sfinga pred pyramídami v Gíze. Bola vybudovaná za účelom reprezentácie a magickej ochrany gízskych pyramíd a hrobiek. Od Novej ríše bola uctievaná ako slnečné božstvo Harmachet. S najväčšou pravdepodobnosťou ju dal vytesať faraón Rachef (2558 – 2532 p. n. l.), aj keď o jej datovaní a funkciách sa dodnes vedú početné spory. Sfinga bola vytesaná z jedného kusu tamojšej vápencovej skaly, jej rozmery činia okolo 20 m do výšky a 73, 5 m do dĺžky. V priebehu vekov bola masívne poškodená, počas stredoveku jej zničili nos a neskôr sa z veľkej časti zavalila pieskom. Dodnes prebiehajú postupné práce na jej rekonštrukcii.

Grécko-rímska doba

332 p. n. l. – 395 n. l.

Macedónsky kráľ Alexander Veľký sa nechal korunovať za egyptského faraóna. Založil nové hlavné mesto, Alexandriu, ležiace na pobreží Stredozemného mora. Po smrti Alexandra Veľkého vládli Egyptu potomkovia jeho generála Ptolemaia I., ktorí založili poslednú faraónsku dynastiu. Egypt zažíval veľké zmeny. Usadilo sa v ňom veľa gréckych a macedónskych kolonistov, egyptská a grécka kultúra sa vo veľkom ovplyvňovali. Faraóni z ptolemaiavskej dynastie avšak stále podporovali egyptské náboženstvo, ktoré im prinášalo vládnú legitimitu. Poslednou egyptskou kráľovnou bola Kleopatra VII., známa svojou krásou. V roku 30 p. n. l. je Egypt dobytý rímskymi vojskami, ktoré definitívne ukončili samostatnosť staroegyptskej civilizácie. Egypt sa stal jednou z provincií Rímskej ríše. Od 2. stor. n. l. časť pôvodných Egyptanov postupne prijímala kresťanstvo. V 4. stor. n. l. sa kresťanstvo stáva štátnym náboženstvom ríše, staroegyptská viera je pritom potláčaná. Po rozpade Rímskej ríše staroegyptská kultúra definitívne zaniká.

Pyramídy v Gíze

cca. 2589 – 2503 p. n. l.

Najznámejšími pyramídami sú pyramídy troch kráľov 4. dynastie, Chufua, Rachefa a Menkaurého, postavené na kraji púšte pri meste Gíza. Najväčšia z pyramíd, Chufuova, merala pôvodne až 146 metrov. Všetky tri pyramídy boli stavané ako hrobky faraónov, avšak v žiadnej z nich sa múmia panovníka nenašla. Súčasťou pyramídových areálov boli špeciálne zádušné chrámy. Priamo pred Chufuovou a Menkaurého pyramídou boli vystavané ďalšie, menšie pyramídy, hrobky kráľovien. Našli sa tu aj špeciálne jamy, v ktorých boli uložené Chufuove pohrebné lode. Pyramídy sú súčasťou obrovského pohrebiska, nekropoly, pozostávajúceho z početných zádušných chrámov, mastáb a hrobov. Boli tu pochovávaní členovia faraónskej rodiny, princezné, kňazi, najvýznamnejší úradníci a architekti. Vo vnútri pyramíd sa nachádzajú nespočetné chodby a pohrebné komory s kamennými sarkofágmi. Najdômyselnejší systém vnútorných chodieb bol vybudovaný v Chufuovej pyramíde.

Tutanchamónova maska

cca. 1327 p. n. l.

Tutanchamón bol faraónom, ktorý zvrátil dôsledky Achnatonovej náboženskej reformy a opätovne podporoval staré náboženské kultúry, vrátane kultu wesétskeho boha Amóna. Tento faraón zomrel veľmi mladý, asi 18-ročný, po niekoľkých rokoch svojej vlády. Dôvod, pre ktorý je Tutanchamón asi všeobecne najznámejším faraónom, je objav jeho hrobky v Údolí kráľov, jedinej nevykradnutej faraónskej hrobky v Egypte, ktorá bola plná zlatých umeleckých predmetov, drahokamov, rozličných sôch a luxusného zdobeného nábytku. V kráľovskej komore sa nachádzala neporušená múmia panovníka. Tá bola pritom umiestnená v kamennom sarkofágu a v ďalších troch pozlátených rakvách, ktoré do seba zapadali ako matriošky. Práve na hlave múmie bola nasadená nádherná zlatá maska, dnes uložená v káhirskej múzeu. Faraón má na hlave (maske) položenú typickú pokrývku *nemes*, k tvári má pripnutú symbolickú faraónsku bradu. Čelo zdobia insígnie kráľovskej moci, kobra *Wadžet* a supica *Nechbet*.